

Boldea gegn Rúmeníu

Dómur frá 15. febrúar 2007

Mál nr. 19997/02

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

10. gr. Tjáningarfrelsi

13. gr. Réttur til raunhæfs úrræðis til að leita réttar síns

Meiðyrði. Ummæli um fræðilega hæfni. Rökstuðningur dóma.

1. Málsatvik

Kærandi, Marian Boldea, er rúmenskur ríkisborgari, fæddur árið 1962 og býr í Timisoara í Rúmeníu. Hann er kennari við tölvunarfræðideild Tækniháskólans í Timisoara. Í mars árið 2001 var haldinn kennarafundur í tölvunarfræðideild skólans. Þar tjáðu nokkrir fundarmanna óánægju sína með meintan ritstuld þeirra AS og LP en í ritum sínum áttu þeir að hafa notað fjölda skilgreininga úr doktorsritgerð annars manns. Kærandi var sá eini á fundinum sem lét í ljós afdráttarlausa afstöðu sína þess efnis að háttsemi AS og LP væri ritstuldur. Í lok fundarins var ályktað að gæði fræðilegrar útgáfu hefðu dalað, að forðast skyldi birtingar sem fælu einungis í sér endursögn skilgreininga sem þegar væru til og að stefna skyldi að fræðilegu nýnæmi í greinum til birtingar. AS og LP fengu munnlega áminningu. Því var ekki lýst yfir að verk þeirra fælu í sér ritstuld, en ályktað að þau hefði ekki vísindalega þýðingu.

AS og LP höfðuðu meiðyrðamál gegn kæranda í maí 2001. Í nóvember sama ár var kærandi dæmdur til þess að greiða 20 evrur í sekt, auk þess sem hann þurfti að standa straum af um það bil 80 evra málskostnaði AS og LP vegna málsins. Dómurinn taldi staðreyndir málsins uppfylla skilyrði um ásetning og opinbert eðli brotsins. Kærandi áfrýjaði málinu, meðal annars með vísan til þess að rökstuðning skorti fyrir niðurstöðunni í dómi undirréttar. Í mars 2002 var áfrýjun kæranda vísað frá dómi.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að brotið hefði verið á rétti hans til réttlátrar málsmeðferðar samkvæmt 1. mgr. 6. gr. þar sem hann hefði verið dæmdur til þess að greiða sekt án þess að gögn málinu viðkomandi væru lögð til grundvallar, auk þess sem dómstóllinn hefði ekki litið til sjónarmiða og röksemda sem hann lagði fram í málinu. Hann taldi jafnframt að refsing hans fyrir meiðyrði bryti í bága við tjáningarfrelsið sem verndað væri í 10. gr. sáttmálans. Þar að auki vísaði kærandi til þess að réttur hans til virkra réttarúrræða samkvæmt 13. gr. sáttmálans hefði verið brotinn þar sem dómstólar hefðu vísað áfrýjun hans frá án þess að leggja mat á þau gögn sem hann lagði fyrir dóminn.

Niðurstaða

Um 1. mgr. 6. gr. Dómstóllinn taldi að dómstóllinn í Timisoara hefði ekki lagt mat á alla þá þætti sem nauðsynlegir væru til þess að kveða á um hvort skilyrði brotsins væru uppfyllt. Þá hefði dómstóllinn ekki litið til þeirra gagna sem kærandi lagði fram í málinu. Þar að auki hafði dómstóllinn sem synjaði kæranda um áfrýjun ekki tekið afstöðu til þeirra röksemda sem hann lagði fyrir dóminn og þá sérstaklega þeirra raka að dómur undirréttar hefði ekki verið rökstuddur.

Með vísan til þessa var það einróma niðurstaða dómstólsins að dómur yfir ákærða hefði ekki verið nægilega rökstuddur og þar af leiðandi hefði hann ekki hlotið réttláta málsmeðferð í skilningi 1. mgr. 6. gr. sáttmálans.

Um 10. gr. Dómstóllinn lagði mat á það hvort skerðing á tjáningarfrelsi kæranda hefði verið nauðsynleg í lýðræðislegu þjóðfélagi. Dómstóllinn leit til þess að ásakanir kæranda um ritstuld tveggja samstarfsfélaga sinna voru alvarlegar, en þær áttu sér engu að síður stóð í raunveruleikanum. Kærandi lét orðin falla á kennarafundi í tölvunarfræðideild háskóla, og í kjölfar fundarins höfðu AS og LP fengið munnlega áminningu. Í ljósi þessa voru ásakanir kæranda ekki örökstuddar og ekki til þess fallnar að ófrægja samstarfsfélaga hans. Dómstóllinn leit jafnframt til þess að ummælin hefðu ekki fjallað um einkalíf samstarfsfélaga hans, heldur háttsemi tengda akademískri hæfni þeirra. Þegar hinn meinti ritstuldur komst upp ríkti almenn óánægja innan tölvunarfræðideildarinnar með þau fræðiverk sem birt höfðu verið nýlega, og fundurinn sem kærandi lét ummælin falla á var haldinn af deildarforseta deildarinnar til þess að hleypa að sjónarmiðum fundarmanna varðandi þá stöðu sem upp var komin. Umræðuefnið hafði þannig almenna skírskotun fyrir deildina. Dómstóllinn leit því til þess að ummæli kæranda voru faglegt álit hans sem tjáð var munnlega á þessum fundi. Einnig tók dómstóllinn tillit til háttsemi kæranda á meðan á málaferlum gegn honum stóð sem bentu eindregið til þess að kærandi hafi látið ummælin falla í góðri trú.

Þar sem rúmenskir dómstólar höfðu ekki rökstutt dóminn yfir kæranda nægilega og þar sem refsing hans gat ekki talist uppfylla ríka samfélagslega þörf var það einróma niðurstaða dómstólsins að brotið hefði verið gegn 10. gr. sáttmálans.

Um 13. gr. Dómstóllinn taldi ekki þörf á að skoða hvort réttindi kæranda samkvæmt 13. gr. hefðu verið brotin þar sem kæran varðaði sömu réttindi og fjallað var um varðandi 1. mgr. 6. gr.